

GD Miljö

SV

- Europeiska kommissionens generaldirektorat för miljö (GD Miljö) inrättades 1973 för att skydda, bevara och förbättra Europas miljö för nuvarande och kommande generationer.
- Generaldirektoratet lägger fram förslag till strategier och lagstiftning som ska skydda naturliga livsmiljöer, bevara ren luft och rent vatten, garantera att avfall hanteras på rätt sätt, öka kunskapen om kemiska ämnens toxicitet och hjälpa europeiska företag att satsa på en hållbarare ekonomi.
- Dessutom ska generaldirektoratet se till att medlemsstaterna tillämpar EU:s miljölagstiftning på rätt sätt. Det här arbetet går ut på att hjälpa medlemsstaterna att följa lagstiftningen och undersöka klagomål som har inkommit från EU-medborgare och icke-statliga organisationer.
- Om man misstänker att EU:s miljölagstiftning har överträtts, har kommissionen befogenhet att vidta rättsliga åtgärder.
- GD Miljö företräder också EU i miljöfrågor vid internationella möten, till exempel om FN-konventionen om biologisk mångfald
- I internationella forum arbetar generaldirektoratet för att få igenom internationella strategier som ska förhindra den pågående förlusten av biologisk mångfald, minska mängden avfall och luft- och vattenföroreningar samt stärka de ekosystemtjänster som gör det möjligt att leva på vår jord.

© Jim Asher

Fyra prioriterade huvudområden

EU:s miljöpolitik 2002–2012 samlas i gemenskapens sjätte miljöhandlingsprogram. I detta program kartläggs de huvudsakliga politikområdena och vilka åtgärder som behövs för att uppnå dem. De fyra prioriterade områdena är naturresurser och avfall, miljö och hälsa, natur och biologisk mångfald samt klimatförändringen.

Det sjätte miljöhandlingsprogrammet utgör också miljödelen i EU:s strategi för hållbar utveckling (2001). Här efterlyses ekonomiska, sociala och miljöinriktade strategier för att dagens generationer ska kunna tillgodose sina behov utan att äventyra framtida generationers möjligheter att tillgodose sina.

Naturresurser och avfall

Naturresurser som metaller, mineraler, skogar, mark, livsmedel, luft och vatten är livsnödvändiga. Men när världens befolkning närmar sig sju miljarder utsätts naturen för allt större belastning. Ohållbara konsumtions- och produktionsmönster tär på de resurser som vi är beroende av.

År 2050 beräknas resursutvinningen vara fem gånger högre än i dag. Redan nu är 60 procent av våra ekosystem allvarligt överutnyttjade, vilket till exempel hotar världens fiskbestånd och skogarnas förmåga att reglera luft- och vattenkvaliteten. Budskapet är tydligt: vi behöver gå mot ett mer resurseffektivt samhälle – ett hållbart samhälle som växer på ett sådant sätt att det inte skadar miljön.

EU har en strategi för att minska den skada som uppstår genom att naturresurserna utnyttjas i en växande ekonomi. I praktiken innebär det att man skapar ett ökat värde genom att förbruka mindre resurser och ersätta dem med miljövänligare alternativ där det är möjligt.

Genom en sådan minskning, återanvändning eller återvinning kan vi reducera miljöskador och växthusgaser betydligt. Att till exempel återvinna aluminium ger en energibesparing på 95 procent jämfört med utvinning.

Här har företagen mycket att vinna – när de tillverkar produkter med mindre resurser kan de sänka sina produktionskostnader. Detta bidrar också till att sänka avfalls- och energiförbrukningen, vilket leder till mindre växthusgasutsläpp och bidrar till kampen mot klimatförändringen.

Miljö och hälsa

Under årens lopp har EU:s miljöpolitik haft stor betydelse för de framsteg som Europa har gjort för att skydda folkhälsan. Här bidrar GD Miljö genom sitt arbete för att förhindra att luften, vattnet och livsmedelskedjan förorenas av kemikalier och andra farliga föroreningar.

Kemikalier finns överallt i vår omgivning, men ändå vet vi väldigt lite om vilka effekter de har på människans hälsa och miljön. Detta förändras nu tack vare Reach-förordningen, som är en genomgripande översyn av EU:s riskhanteringssystem för kemikalier. Reach (som står för Registration, Evaluation and Authorisation of CHemicals) kommer att garantera en hög skyddsnivå för konsumenter, industri och miljö genom att industrin tvingas att kontrollera kemikaliers säkerhet och tillhandahålla information om deras egenskaper, effekter och säkra hanteringsmetoder. Genom Reach ställs det också krav på en successiv utfasning av de allra farligaste ämnena.

Luftkvaliteten är en annan fråga som har stor betydelse för medborgarnas hälsa. Här har GD Miljö satt upp ambitiösa mål för att skydda människors hälsa och miljön mot luftföroreningar. Dessa mål ska ha uppnåtts senast 2020. Detta ska ge hälsofördelar till ett värde av minst 42 miljarder euro per år i form av färre förtida dödsfall, sjukdomar och sjukhusvistelser samt ökad arbetsproduktivitet.

Föroreningar i vattendrag, sjöar och hav kan komma från många olika källor, men arbetet för att förbättra vattenresurserna innebär mer än att förhindra föroreningar. Det kan handla om att återställa vattenvägarna till deras naturliga tillstånd, så att fiskar kan vandra upp och ner i vattendragen, samt att minimera förändringar i ekosystemen när ny infrastruktur ska byggas. Friska vattenresurser innebär också att ekosystemen inte störs,

Avfallshierarkin

Syftet med EU:s avfallslagstiftning är att minska avfallet och se till att det tas till vara genom återanvändning eller återvinning. Här rekommenderas en avfallshierarki där återanvändning främjas och destruktion bara utnyttjas som en sista utväg. Denna lagstiftning omfattar hushålls- och byggavfall, gamla fordon, el- och elektronikavfall samt förpackningar.

så att fåglar och djur får den föda och de livsmiljöer de behöver. Här är det nödvändigt med en frisk havsmiljö. Havsföroreningar kommer ofta från land, men också från fartyg eller luften.

Vattnet cirkulerar konstant mellan hav, luft och land via vattendragen, sjöarna och marken och tillbaka till havet igen. Därför är det viktigt att ha en övergripande bild av vattenproblemen. I EU:s centrala rättsakt inom vattenlagstiftningen – ramdirektivet för vatten – har man löst detta genom att införa krav på en samordnad förvaltning av avrinningsområden, även när flera länder är involverade. Syftet med lagstiftningen är att skapa en god vattenstatus i hela EU senast 2015. Genom en annan EU-rättsakt, ramdirektivet om en marin strategi, införs en samordnad strategi för förvaltningen av sötvatten och hav. Syftet är att säkerställa att de marina vattnen håller god status senast 2020.

Natur och biologisk mångfald

Den biologiska mångfalden består av artrikedomen på jorden, den genetiska variationen inom arterna och mångfalden av ekosystem. Mycket av det som vi tar för givet i vår vardag – det vi äter och dricker, de råvaror vi använder för att bygga hus och de läkemedel vi behöver för att bota sjukdomar – är beroende av den biologiska mångfalden. Den ger oss livsmedel och råvaror, den reglerar luften vi andas och kvaliteten på vårt vatten, den gör att marken fortsätter att vara bördig och är en omistlig bakgrund för något så enkelt som en skogspromenad. Men eftersom våra utvecklingsmönster blir alltmer ohållbara står Europa nu inför en aldrig tidigare skådad förlust av biologisk mångfald.

EU:s politik för att skydda naturen och den biologiska mångfalden grundas framför allt på två rättsakter: fågeldirektivet från 1979 och habitatdirektivet från 1992. Deras huvudmål består i att övervaka det europeiska miljönätverket med skyddade områden, det s.k. Natura 2000, samt att trygga den biologiska mångfalden genom att integrera naturvårdskrav i övrig EU-politik som jordbruk, fiske, regional utveckling och transport.

För att skydda naturen och den biologiska mångfalden på ett effektivt sätt krävs internationella åtgärder. GD Miljö stöder och främjar därför globala initiativ som konventionen om biologisk mångfald samt upprättandet av en mellanstatlig vetenskapspolitisk plattform för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

GD Miljö i siffror

- GD Miljö är ett av ca 40 generaldirektorat och enheter som tillsammans utgör Europeiska kommissionen, EU:s verkställande organ. Kommissionen leds av kollegiet, med en kommissionär från var och en av de 27 medlemsstaterna. Ansvarig kommissionär för miljöfrågor är Janez Potočnik och generaldirektoratet leds av generaldirektör Karl Falkenberg.
- GD Miljö startade sin verksamhet 1973 med ett team på fem personer och utgjorde då en del av GD Näringsliv. Generaldirektoratet har nu mer än 500 anställda, vilket avspeglar EU-medborgarnas ökade miljömedvetenhet och en insikt om att natur och miljö inte följer upprättade gränser, utan kräver regionalt samordnade lösningar.
- I generaldirektoratets nuvarande mandat ingår tillsyn av EU:s mer än 200 gällande miljörättsakter.

Natura 2000-nätverket

En europeisk framgångshistoria

Natura 2000-nätverket med skyddade områden omfattar ca 18 procent av EU:s territorium – sammanlagt världens största skyddade areal, med mer än 25 000 landområden som omfattar 800 000 km² och 100 000 km² havsmiljöer.

Syftet är att skydda och förvalta utsatta arter och livsmiljöer i Europa, oberoende av nationella eller politiska gränser. Natura 2000-områdena är inte strikt skyddade områden, utan områden där människor och naturliv kan leva tillsammans i harmoni. En rad olika verksamheter är tillåtna, däribland jordbruk, skogsbruk, turism, rekreation och hållbar utveckling.

Klimatförändringen

De föroreningar som människan släpper ut i atmosfären får stora effekter på klimatmönstren världen över. När solenergin värmer upp jorden strålar vår planet ut en del av värmen tillbaka ut i rymden. Men vissa gaser i atmosfären fungerar som glaset i ett växthus och släpper in solens energi, men gör att värmen inte kan komma ut. Sedan den industriella revolutionens dagar har koncentrationen av koldioxid i atmosfären ökat med ca 37 procent och den bara fortsätter att stiga. Detta driver upp temperaturen världen över.

Träden bidrar till att reglera klimatet genom att ta upp koldioxid från atmosfären. Våldiga mängder kol lagras i världens skogar. Om skogarna avverkas frigörs den lagrade koldioxiden och släpps ut i atmosfären, vilket bidrar till växthuseffekten. När en skog försvinner kan den inte heller längre ta upp koldioxid från atmosfären.

Det finns ett nära samband mellan klimatförändringen och den biologiska mångfalden – ju mer klimatet förändras, desto mer påverkas den biologiska mångfalden och ju mer biologisk mångfald som går förlorad, desto svårare blir det att anpassa sig till och begränsa klimatförändringen.

Eftersom klimatfrågan har blivit alltmer angelägen inrättade kommissionen 2010 ett nytt generaldirektorat som ska arbeta med det här området. GD Klimatpolitik lägger nu fram politiska förslag och företräder EU vid internationella förhandlingar, medan GD Miljö fokuserar på att relevanta miljöaspekter som mark, skog och biologisk mångfald ska beaktas i klimatpolitiken.

Men vad kostar allt det här?

Kommissionens allmänna budget, som rådet och parlamentet antar i december varje år, uppgick år 2009 till 134 miljarder euro, varav ca 10–15 procent anslås till miljörelaterade utgifter. GD Miljö får lite drygt 400 miljoner euro (övriga medel går till regionalfonderna, jordbruket osv.). Vissa internationella miljöinsatser finansieras via budgetanslagen till andra generaldirektorat.

EU:s huvudsakliga finansiella instrument för miljön är Life+. För perioden 2007–2013 har det en sammanlagd budget på 2,143 miljarder euro. Sedan 1992 har Life medfinansierat ca 3 115 projekt runtom i EU.

Länkar

Följ miljökommissionär Janez Potočniks arbete och håll dig ajour med hans tankar och mål samt de senaste nyheterna: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/potocnik/index_en.htm

GD Miljös webbplats

Här finns mer än 2 000 sidor med information och 2 500 dokument om GD Miljös politikområden och åtgärder: http://ec.europa.eu/environment/index_sv.htm

Publikationer

GD Miljö ger ut ca 40 nya publikationer varje år. En fullständig förteckning över tillgängliga titlar finns i publikationskatalogen på Internet: <http://ec.europa.eu/environment/pubs/home.htm>

Nyhetsbrev

Environment for Europeans är en kvartalstidskrift från GD Miljö som behandlar EU:s miljöfrågor. Tidskriften är kostnadsfri och finns på bulgariska, tjeckiska, engelska, estländska, franska, tyska, grekiska, italienska, litauiska, polska, portugisiska, rumänska och spanska. För prenumerationer och mer information: <http://ec.europa.eu/environment/news/efe/index.htm>

Natura 2000 är GD Miljös nyhetsbrev om naturen. Det produceras två–tre gånger varje år på engelska, franska, tyska, italienska och spanska och är kostnadsfritt. För mer information: http://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/natura2000nl_en.htm

© Europeiska unionen, 2010

Kopiering tillåten med angivande av källan.

Tryckt på återvunnet papper som tilldelats gemenskapens miljömärke Blomman för grafiskt papper (www.ecolabel.eu)

Publikationsbyrån

doi:10.2779/55379

ISBN 978-92-79-17015-7

9 789279 170157